

Kopia till

fi.fma.b@regeringskansliet.se
li.registrator@regeringskansliet.seFinansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar Kontantutredningen

Sammanfattning

Transportstyrelsen avstyrker förslaget att införa möjlighet att betala ”tjänster av offentligrättslig karaktär” kontant.

Transportstyrelsen avstyrker förslaget om att införa möjlighet att betala skatter och avgifter med fysiska betalningsmedel utgivna av Riksbanken (lagliga betalningsmedel) upp till ett belopp motsvarande 0,25 prisbasbelopp och högst 50 stycken mynt per transaktion.

Transportstyrelsen avstyrker utredningens förslag om att de nya lagarna och övriga lagförslag ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Transportstyrelsen avstyrker också förslaget utifrån beredskapsperspektivet då vi inte anser att Transportstyrelsens avgifter eller skatter ska ingå i kategorin livsnödvändiga tjänster.

I dagsläget är det svårt att göra en kostnadsberäkning för införandet av förslagen då det råder stor osäkerhet omkring förutsättningarna för införandet. Vi ser dock att det kan medföra betydande kostnader för Transportstyrelsen. Myndigheten anser att det inte är rimligt utifrån samhällskostnader att myndigheten skulle hantera kontanter.

I övrigt har Transportstyrelsen synpunkter på författningsförslag och delar av utredningen.

Transportstyrelsens synpunkter

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

12 § (s.22-23)

Transportstyrelsen anser att det är otydligt vilka tjänster av offentligrättslig karaktär som avses. I utredningen nämns bara några exempel såsom ”fordonsbesiktning, tillståndsgivning samt utfärdande av pass och id-kort” (sid 108). Vi kan inte heller utläsa innebörden i författningskommentaren till

den här nya föreslagna paragrafen (s.176-177). Inom Transportstyrelsen hanterar vi en mängd betalningar av olika skatter och avgifter. För vissa skatter och avgifter är Transportstyrelsen uppbördsmyndighet till Skatteverket. Inom ett flertal uppbördsområden är det enligt lagstiftning endast möjligt att fullgöra sin betalning genom insättning till ett konto. Myndigheten hanterar inte kontanter idag.

13 § (s.23)

Det är oklart i promemorian vilka som avses som betalningsmottagare och det kan inte heller utläsas vilka begränsningar i skyldigheten att ta emot kontanter som skulle kunna bli aktuella om det här förslaget genomförs. Transportstyrelsen anser överlag att det finns otydligheter i promemorian om statliga myndigheters ansvar för att ta emot kontanter. Som myndigheten påtalade i remissvaret till utredningen Staten och betalningar (SOU 2023:16) är det förenat med stora svårigheter att hantera kontanter.

Mot bakgrund av att det finns otydligheter i förslaget avstyrker Transportstyrelsen förslaget att införa möjlighet att betala ”tjänster av offentligrättslig karaktär” kontant. Om förslaget genomförs kommer det att innebära omfattande anpassningar av vår verksamhet vilket inte är möjligt att genomföra till den 1 januari 2026.

Transportstyrelsen avstyrker förslaget om att införa möjlighet att betala skatter och avgifter med fysiska betalningsmedel utgivna av Riksbanken (lagliga betalningsmedel) upp till ett belopp motsvarande 0,25 prisbasbelopp och högst 50 stycken mynt per transaktion. Förslaget medför stora kostnader för myndigheten och en förhöjd risk för penningtvätt och rån. Vi ser också stora utmaningar med att säkerställa en korrekt redovisning av genomförda inbetalningar.

Transportstyrelsen avstyrker också förslaget utifrån beredskapsperspektivet då vi inte anser att Transportstyrelsens avgifter eller skatter ska ingå i kategorin livsnödvändiga tjänster.

7.1 Insättningsmöjligheter för dagskassor (s.78)

I avsnittet anges att ”avgifter till myndigheter eller andra aktörer som utför myndighetsliknande tjänster (offentligrättsliga avgifter) ska kunna betalas kontant om det inte finns lagstiftning som säger annat”.

Det är oklart vad som avses. Transportstyrelsens verksamhet inom vägtrafikområdet regleras i en mängd olika författningar som i vissa fall anger att betalningen inte är fullgjord förrän inbetalning skett till särskilda konton. Exempelvis framgår i 16 § lagen (2004:629) om trängselskatt följande ”Inbetalning av skatt och avgift skall göras genom insättning på ett särskilt konto för skatte- och avgiftsbetalningar enligt denna lag. Skatten

och avgiften anses ha betalats den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot". Transportstyrelsen anser att det är otydligt om det är den här typen av lagstiftning som avses med skrivningen "om det inte finns lagstiftning som säger annat".

10 Utredningens förslag, bedömningar och medskick (s.128 ff.)

10.1 Acceptans för kontanter

Utredningens förslag syftar till att säkerställa en grundläggande lägsta nivå upprätthålls för allmänhetens möjlighet att betala med kontanter för de varor och tjänster som är av den mest grundläggande behovsnaturen, samt att det ska finnas ett balanserat ansvarsförhållande mellan det offentliga och det privata.

Om Transportstyrelsen ska hantera utökade kontanta betalningar kommer det att medföra betydande kostnader för bland annat personella resurser, kassasystem för kontanthantering och leverantörer som ska hantera kontanterna. Sett ur ett person- och personalsäkerhetsperspektiv har Transportstyrelsen redan idag utmaningar med utsatthet (hot och våld) inom vissa funktioner på myndigheten (t.ex. kundtjänst). Utökad kontanthantering skulle med all sannolikhet öka utsattheten för personalen på berörda orter. För leverantörssäkerhet kommer det att krävas upphandling och upprättande av affärs- och säkerhetsskyddsavtal med leverantörer som enligt förslaget kan vara behjälpliga med säkra transporter och övrig hantering, innefattande kontroll av leverantörers organisationer och verksamhet, säkerhetsskyddskontroller, samt eventuell säkerhetsprovning av aktuell personal hos dessa leverantörer. Fysiska anpassningar av kontor behöver också göras, rutiner utarbetas och personal utbildas.

Vid dagens hantering med skapandet av beslut i våra system anges alltid på fakturan/beslutet en sista dag som betalningen (skatten eller avgiften) ska vara Transportstyrelsen tillhanda. En utökad möjlighet att betala skatt eller avgift kontant vid myndigheten, särskilt i anslutning till den sista angivna betalningsdagen, innebär en uppenbar risk att kontanta inbetalningar inte hinner bli bokförda på korrekt konto/debitering avseende rätt inbetalningsdag. Dagen efter "sista betalningsdag" fortsätter det automatiska arbetet med ärendehantering inom ärendet och debiteringarna av olika tilläggsavgifter startas, d.v.s. tilläggsdebiteringar. Gällande t.ex. trängselskatt påförs en tilläggsavgift på 500 kronor vid utebliven betalning. Lagstiftningen ger inte Transportstyrelsen mandat att undanröja/makulera beslut. Avseende fordonsskatt och trängselskatt är det Skatteverket som kan undanröja dessa beslut.

I avsnittet framgår bl.a. vilka skyldigheter som bör fastslås i föreskrifter om skyldigheten att acceptera kontanter och att de betalningsmottagare som

enligt förslag i den här utredningen ska acceptera kontantbetalning ska vara skyldiga att göra det:

Transportstyrelsen anser att det finns flera oklarheter med det här förslaget, bl.a. följande:

1. Det är oklart vad som avses med fysiska och bemannade platser.
2. Myndigheter uppfyller idag inte angivet tidsspann och att hålla öppet mellan kl.06.00–20.00 skulle innebära stora kostnader för Transportstyrelsen.
3. Myndigheten kan inte garantera säkerheten för verksamhetens personal med rimliga medel. Transportstyrelsen tar idag inte emot kontanter och för att kunna göra det behöver våra lokaler anpassas. Vidare bedöms ett införande av kontanthantering öka postgången med kontanter eftersom myndigheten inte har kontor över hela landet. Receptioner finns i dag på våra kontor i Örebro, Norrköping och Borlänge. Som myndigheten påpekat i remissvaret i utredningen Staten och betalningarna (SOU 2023:16) kan en ökad kontanthantering även öka risken för penningtvätt.

10.3 Kontant betalning av skatt

Se kommentar ovan angående avsnitt 7.1.

Bedömning: Betalningsutredningen lämnade i sitt slutbetänkande förslag om att skatter som omfattas av 62 kap. 2 § skatteförfarandelagen skulle kunna betalas med kontanter upp till 0,25 PBB.

Kontant betalning av skatt skulle innebära stor påverkan på Transportstyrelsens verksamhet. Se avstyrkan i början av dokumentet.

10.4 Infrastruktur för kontanter

Transportstyrelsen tillstyrker förslaget att bankerna har en skyldighet att tillgodose behovet av uttag och insättning av kontanter. Som myndighet har man endast en aktör idag som kan hjälpa till med ev. deponering av dagskassar och det är Loomis. Ovan är en förutsättning för att myndigheter ska kunna utöka kontanthanteringen.

11.5.2 Betalningsmottagare (s.168-169)

Utredningen bedömer att betalningsmottagare inte kommer att drabbas av nämnvärda konsekvenser som följd av de förslag som presenteras om krav på acceptans av kontanta betalningar. I avsnittet framgår vidare att myndigheter eller den som utövar myndighet och tar ut avgifter inom sin verksamhet redan i dagsläget är skyldiga att acceptera kontanta betalningar. Utredningen bedömer därför att det inte kommer att leda till några kostnader

som inte redan borde ha budgeterats för eller tagits höjd för i verksamheten och gör en hänvisning till den föregående utredningen Staten och betalningarna (SOU 2023:16). Att vissa utförare av sådana tjänster ibland inte väljer att följa den skyldigheten anser utredningen inte är skäl att beräkna eventuella kostnader för då detta redan ska vara möjligt och eventuella kostnader för att leva upp till skyldigheter om acceptans av kontanter redan ska vara inkluderat i verksamheterna.

Transportstyrelsen hanterar inte kontanter idag. Som myndigheten framförde i remissvaret till utredningen Staten och betalningar (SOU 2023:16) bedöms kostnadsökningarna bli stora med kontanthantering och vi föreslog därför en hantering via Statens servicecenter. I promemorian saknas överväganden av alternativa lösningar mot bakgrund av att det finns myndigheter som inte tar emot kontanter idag.

11 Konsekvenser

I dagsläget är det svårt att göra en kostnadsberäkning för införandet av förslagen då det råder stor osäkerhet om förutsättningarna för införandet. Vi bedömer dock att ett införande av kontanthantering för Transportstyrelsen kommer att medföra omfattande kostnader.

12.1 Ikraftträdandebestämmelser

Transportstyrelsen avstyrker utredningens förslag om att författningsförslagen ska träda i kraft den 1 januari 2026. Det är inte möjligt för myndigheten att anpassa verksamheten och it-system efter de nya och förändrade regelverken inom den föreslagna tidsramen.

Detta mot bakgrund av de omfattande anpassningar som måste göras av vår verksamhet. Exempelvis behöver en upphandling göras och avtal tecknas med bank för kontanthantering. Nödvändiga anpassningar av it-system är inte heller möjligt att genomföra i närtid eftersom utvecklingen av ett nytt vägtrafikregister är högt prioriterat i myndigheten vilket innebär att it-utvecklingsresurserna för andra ändamål är mycket begränsade.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektör Ann-Cathrine Wikström. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog utredare Louise Hagström, ekonom Angelica Hörnell och utredare Barbro Torstensson, den senare föredragande.